

A propòsit de la immersió. Algú ho hauria d'haver dit ja

written by Eulàlia Lledó | 22 de gener de 2022

Un altre cop hi ha una ofensiva contra la immersió lingüística, una proposta que va venir de l'esquerra i que vam tenir la sort que Jordi Pujol no estronqués. La idea de la immersió no va néixer a Sarrià, Pedralbes o a qualque llogaret de la Catalunya profunda sinó el 1983-84 a dinou escoles públiques de Santa Coloma de Gramenet, la setena ciutat més poblada de l'àrea metropolitana de Barcelona. Una població amb un tant per cent elevadíssim d'immigració que va optar majoritàriament per conèixer i gaudir les dues llengües, tant per no perdre oportunitats (donar –en un acte d'igualtat– els mateixos recursos lingüístics a tota la població) com de compromís amb la llengua i la realitat del lloc on havien anat a raure.

Com que els fruits de la immersió estan més que comprovats i els resultats acadèmics l'avalen, no m'estendré més en la seva bondat.

El que s'hauria d'explicar d'una vegada és la fal·làcia que l'ensenyament a Catalunya es fa únicament en català amb l'única excepció de l'ensenyament de la llengua i literatura castellana. Pensar això és no tenir idea del que es cou en un centre d'ensenyament, especialment a secundària. Pensar-ho és no fer-se càrrec de la situació del català, de l'ús que se'n fa, en què parla i es relaciona el professorat.

Parlo sobretot del que passa a l'ESO i el batxillerat. A més de professora de llengua i literatura, vaig ser coordinadora lingüística força anys i a diferents instituts, i la feina era que es fessin en català un mínim de classes. Mai i en cap centre només es feia el castellà en castellà. Posaré un dels exemples més amables dels factors que hi intervenen.

Conec una professora de matemàtiques de la Ribera del Duero que no és que tingui un bon nivell de castellà, no, és que hi diu coses tan meravelloses com «se puso tan orondo» o «se quedó dormida como un cesto»; de natural, tímida i perfeccionista, li costa molt arrencar a parlar en català tot i que té tots els títols exigibles, tot i que els apunts i exàmens els fa en un català correctíssim i, per descomptat, l'alumnat li parla i escriu en la llengua que vol. Després hi ha qui no vol fer classes en català, qui el desconeix i un llarg etc. de circumstàncies.

(Incidentalment, i per crítiques que em pugui costar, diré que l'opció de la professora de matemàtiques em sembla raonable i que l'alumnat hi aprendrà més castellà que no pas hi aprendria català per molt que hi fes les classes. No tothom és Agota Kristof).

Un dels problemes més grans del català és el baix nivell d'una bona part de parlants i l'acceptació d'aquest dèficit. Es podria pensar que com és una llengua institucional és una llengua valorada i prestigiosa però curiosament no és així; una cosa no comporta l'altra. M'ho fa dir les moltes pissarres de la classe anterior que vaig arribar a veure; et queia la cara de vergonya del català ple d'errors garrafals d'una part de la gent que impartia classes en català. Més que currículum ocult era un currículum transparent, les pissarres proclamaven que no saber català, no saber escriure'l no era cap problema: si el professorat ho feia així... Aquest és un dels problemes més grans del català, aquí s'hi juga en gran part la supervivència.

Això explica que, per exemple, a les cadenes de ràdio que emeten en català i en castellà, hi hagi d'haver correctora de català però no de castellà, pel poc nivell de català. Si algú no tingués un nivell bo de castellà simplement se l'acomiadaria, atès que és un requisit bàsic i punt. De fet, ningú que fos periodista, que es guanyés les garrofes amb la llengua, gosaria tenir un nivell de castellà baix, li cauria

la cara de vergonya. D'altra banda, quin escàndol no organitzaria l'espanyolisme si algú perdés la feina per no saber català.

Perquè en paral·lel, l'Estat espanyol no es queda pas enrere sinó que és capdavanter pel que fa als atacs frontals del poder judicial a tot el que no és de dretes o d'extrema dreta (es dona a bona part del món: Polònia, Hongria, Brasil, els EUA...). Si en un primer moment va haver-hi la judicialització de l'Estatut del 2006 amb nefastos i malignes resultats (amb episodis tan cruels com, per exemple, la recusació de Pablo Pérez-Tremps), la llengua també rep de valent.

Els tribunals s'haurien de limitar a garantir el coneixement de totes dues llengües però no tenen criteri per imposar un tant per cent o un altre. L'exconseller Josep Bargalló, id'ERC!, va dir en més d'una ocasió que les llengües s'haurien de modular tenint en compte el context concret. Ja hi ha una demanda als tribunals perquè es facin en castellà el 50% de les classes. ¿Què en sentenciaran?

Després hi ha els deliris: qualsevol persona que hagi viscut un pati d'institut o escola sap que no es persegueix l'alumnat per la llengua que usa o se'l comina a usar-ne una altra. Però estem en un país, i torno a la professora de matemàtiques, en què passen coses peregrines. La professora va acudir a un casament a la seva terra, i a la taula va tenir la sort de coincidir amb un comensal que va afirmar que sabia de bona tinta que a Catalunya s'obligava tothom a fer les classes en català. Quan la professora va posar el seu modest cas com a exemple, l'interfecte de males maneres va perorar que a qui s'havia de creure, si a ella, o a l'ABC. Per a ell no hi havia color. ¿Què és una experiència real davant d'un mitjà tan ponderat com l'esmentat diari?

A tot això se li ha de sumar la perniciosa i perversa idea que si algú que no ets tu aspira a un dret que tu tens, això rebaixa el teu dret. El cas paradigmàtic és el del dret a vot.

Quan es va establir el vot femení, va haver-hi homes (força) que ho van interpretar com una pèrdua de drets. A l'Estat espanyol, des del 1986, en un acte continuat de mala voluntat, els governs centrals, inclosos els socialistes, fins i tot l'actual, que té la barra de dir que és el més progressista de la història, es nega a sol·licitar (és qui en té la potestat) que el català sigui llengua oficial de la Unió Europea (amb els beneficis que això comportaria per a la població catalanoparlant). Es dona la paradoxa que el gaèlic irlandès (85.000 parlants) ho és, Irlanda ho va sol·licitar fa poc, i el català (més de 10.000.000 de parlants), no.

El govern central no contribueix a prestigiar el català ni a fer-lo útil i, a més, renuncia a una evident riquesa i valor. El tracta com si fos una llengua estrangera, una llengua que no fos seva. Fins aquest punt arriba la malevolència i l'estupidesa.